

doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.
katedra právních dějin

Posudek na diplomovou práci

Lenka Ondráčková, *Trestání na území ČR v letech 1918-1989, Plzeň 2023, 73 s.*

Předloženou práci diplomantka rozdělila do čtyř kapitol, které doplňuje úvod, závěr, anglické resumé a seznam použité literatury. Jednotlivé kapitoly jsou pak dále členěny na podkapitoly při využití třístupňové struktury. V první kapitole nazvané Základní pojmy se diplomantka stručně věnuje problematice pojmu a účelu trestu. Následují dvě rozsáhlé kapitoly věnované trestům a trestání v letech 1918 – 1938 a 1948 – 1989. Ty jsou vždy uvozeny stručným popisem legislativního rámce, na který navazuje pojednání o jednotlivých druzích trestů a specifikách trestání mladistvých. Poslední kapitola je věnována komparaci trestů a trestání v obou zpracovaných obdobích.

Užitá struktura práce je celkem logická, přehledná a odpovídá zvolenému tématu. Je však nutno vytknout, že druhá kapitola – v názvu zahrnující období 1948 – 1989 – ve skutečnosti zahrnuje období již od roku 1945. Práce je zaměřena na trestání podle civilního trestního práva a ponechává tak stranou specifika trestání podle trestního práva vojenského, což je možno považovat za správné, ale bylo by to vhodné zmínit v úvodu obdobně, jak činí diplomantka v souvislosti s vynecháním období Protektorátu Čechy a Morava. Těžiště práce spočívá v obou kapitolách věnovaných pojednáváním obdobím odděleným časou Protektorátu, je přitom škoda, že diplomantka nerozvedla více do hloubky část komparační, kde by bylo možno věnovat pozornost i z pohledu vývoje teorie trestání a ideologickým vlivům. Předložená práce je tak zaměřena zejména na popis právní úpravy předmětné problematiky, přičemž podává její poměrně dobrý přehled, méně však postihuje soudobou odbornou a

teoretickou literaturu, která je přitom poměrně zajímavá, protože penologie patřila zejména v meziválečném období k poměrně rozvíjenému oboru, kterému se věnovala řada předních představitelů trestního práva.

Přesto v práci najdeme i některá zavádějící tvrzení – například že trest smrti je nejčastějším trestem v dějinách vůbec (s. 10). V této souvislosti stačí upozornit jen na dlouhé období kompozičního trestního práva a omezený počet hrdelních deliktů. Obdobně za poněkud přehnané je třeba považovat z publikace F. V. Procházky citovanou představu o podobě starých vězeňských prostor (s. 12–13), která je moderní nejen právněhistorickou vědou dávno překonána. Z různých drobných chyb či nepřesností lze upozornit také na chybný počet milostí udělených prezidentem Klementem Gottwaldem. Na základě publikace O. Lišky *Vykonané tresty smrti...* diplomantka uvádí 17 jím podepsaných milostí (s. 43). Ve skutečnosti jich však bylo více, jak dokládá například článek E. Vacka *Jedna milost Klementa Gottwalda týkající se milosti udělené synovi známé spisovatelky Marie Pujmanové Petrovi*, který byl publikován v časopise *Historická penologie* 2008/1 (s. 37–42), kteréžto číslo diplomantka měla k dispozici, neboť cituje jiný v něm publikovaný článek.

2

Co se týče kontroly plagiátorství kvalifikačních prací, tak na základě dat poskytnutých systémem Theses byla zjištěna nejvyšší míra podobnosti ve výši 4 %, přičemž většinu nalezených podobných dokumentů nikoliv překvapivě představují texty právních předpisů, které jsou v práci průběžně citovány. Rozsah v práci užitého poznámkového aparátu se zdá standardní a odpovídající tomuto typu prací – 191 poznámek pod čarou v průběhu 66 stran vlastního textu.

Na v práci užitě zdroje – prameny i literaturu – je v textu průběžně odkazováno při snaze o zachování jednotné normy. Zvolená norma však není pro všechny typy citací vhodná, i když většinou lze při vynaložení určité snahy předmětný zdroj identifikovat. Diplomantka pravděpodobně využila nějaký generátor citací. Problematická je zejména forma citování článků v časopisech, ve které není mimo jiné jasný název časopisu, který splývá s názvem vydavatele. Lze tak dojít k závěru, že některé články jsou publikovány v časopise s názvem *Vězeňská služba české(!) republiky*, respektive *Vězeňská služba české(!) republiky: Historická penologie*, ve

skutečnosti však v obou případech jde o časopis *Historická penologie*, který vydává Akademie Vězeňské služby ČR. Obdobný je případ údajného časopisu *Národní muzeum: Časopis Národního muzea*. Z drobných překlepů lze upozornit na častěji se vyskytující WoltersKluwer s absentující mezerou v názvu. V případě citací ze sborníků (K. Malý – L. Soukup, ed., *Vývoj práva v Československu...*; P. Salák – J. Tauchen, ed., *Československé trestní právo v proměnách věků...*) by správně měli být uvedeni autor či autoři citovaného příspěvku a jeho název. V dalších dvou obdobných případech dokonce chybí i označení jménem uvedených autorů jako editorů („ed.“, respektive „eds.“), což vzbuzuje dojem, že jde o jediné autory citovaných publikací (K. Malý – L. Soukup, *Československé právo a právní věda...*; L. Soukup, *Příspěvky k vývoji právního řádu v Československu...*). Podobná situace je v případě kolektivních monografií, kdy sice není třeba citovat jednotlivé kapitoly, ale nemělo by chybět označení, „a kol.“, respektive „a kolektiv“, dokládající, že kniha má více autorů (M. Bobek – P. Molek – V. Šimíček, *Komunistické právo...* a J. Kuklík, *Vývoj československého práva...*). Poměrně překvapivá pak je konstrukce autorského kolektivu publikace *Vybrané mezníky českých právních dějin*, který diplomantka uvádí ve složení V. Knoll, A. Rundová a P. Hrubá Smržová. Autorský kolektiv knihy – jak lze zjistit i jen z její obálky – tvoří vedle V. Knolla P. Smržová a A. Zborníková. Nejde však o chybnou citaci jiného vydání, neboť citace neodpovídá ani autorskému kolektivu dalších vydání (*Mezníky českých právních dějin*, 2002, 2010), který tvoří P. Jánošíková, V. Knoll a A. Rundová. Jména autorů se vždy uvádějí v podobě, ve které jsou uvedena v citované publikaci bez ohledu na to, jak se mění jména autorů v běhu času (tedy například P. Smržová – P. Jánošíková – P. Smržová – P. Hrubá Smržová). Ostatně v případě jednoho autora by dokonce citovaný zdroj nemusel být v důsledku užití jiné verze jeho jména ani dohledatelný. Diplomantka mohla využít také další než v práci citované literatury, zejména komentářů k trestním zákonům a dobových učebnic, ale i článků týkajících se nejen příslušného dobového trestního práva, ale i penologie. Získala by tím hlubší náhled zejména na dobové akademické ale i praktické názory.

Přes výše uvedené připomínky lze konstatovat, že práce odpovídá formálním požadavkům stanoveným pro diplomové práce, přičemž poskytuje relativně komplexní

přehled vývoje právní úpravy pojednávané problematiky. Diplomantka dodržela předem stanovenou osnovu a vytyčené cíle diplomové práce. Práci proto doporučuji k obhajobě, přičemž ji v případě úspěšné obhajoby navrhuji hodnotit známkou velmi dobře.

Témata k obhajobě:

Tresty nucené práce po roce 1945.

Nedovolené opuštění republiky a propadnutí majetku.

Trestání mladistvých z pohledu komparace

Plzeň 27. dubna 2023